

PODIUM

DE VENSTERS OPEN...

DUTCH WATER AUTHORITIES

Gerard Doornbos*

■ Op de Waterschapsdag van afgelopen 17 maart stond het venster naar het buitenland wijd open. Van buiten keek de OESO naar de Nederlandse water governance. Is die klaar voor de toekomst? En de waterschappen lieten zich aan het grote buitenland zien als *Dutch Water Authorities*. Dit feestelijke moment markeert de opmaat naar nieuwe beleidsagenda's. De OESO biedt de Nederlandse watersector inzichten waar we nog jaren mee vooruit kunnen. En de start van het portal *Dutch Water Authorities* is de start van een traject waarin waterschappen hun krachten verder gaan bundelen, in het belang van de sector zelf en van de BV Nederland.



■ Ja inderdaad, de waterschappen hebben internationale ambities. Een ambitie om hun taken nog beter te kunnen uitvoeren met kennis en inzichten uit het buitenland. Maar ook een ambitie om hun kennis met andere partijen te delen, om zo ook buiten de landsgrenzen bij te dragen aan een beter waterbeheer. We mogen ons als waterschappen rijk voelen met veel kennis en kunde, waar ook in het buitenland vraag naar is. Zo weet de Zuid Afrikaanse minister van Water Affairs de Unie van Waterschappen te vinden als daar nieuwe, decentrale, Catchment Management Agencies moeten worden opgericht. En zo wordt de Unie van Waterschappen gevraagd deel te nemen in missies en projecten van de rijksoverheid, in Vietnam, Bangladesh, Indonesië, Mozambique, Egypte, Myanmar en waar al niet meer. En zo kwam er begin 2014 ook een verzoek van Downingstreet 10 om Nederlandse waterkennis, toen het water de Britten

naar de lippen was gestegen. Het draait daarin steeds om kennis en ervaring op verschillend terreinen van *water governance*. De waterschappen brengen ruim 700 jaar ervaring mee. Nu in de wereld een sterke decentralisatietrend in het waterbeheer waarneembaar is, ligt het voor de hand dat vaker een beroep op die kennis en kunde zal worden gedaan.

Niet het vele is goed, maar het goede is veel

Er zijn mogelijkheden te over, maar het gaat erom datgene te doen waar waterschappen toegevoegde waarde hebben. Het resultaat moet tellen. Bovendien zijn waterschappen overheden en geen ontwikkelingsorganisaties of bedrijven, dus moet het buitenlandwerk passen in de eigen maatschappelijke

* **Gerard Doornbos**, dijkgraaf Hoogheemraadschap van Rijnland en binnen het bestuur van de Unie van Waterschappen verantwoordelijk voor de portefeuille Internationale Zaken.

taakstelling. In de internationale activiteiten van waterschappen neemt *water governance* een centrale plek in. En daarbinnen thema's als bestuurlijke organisatie, planning, beleid en regelgeving, onderhoud en beheer, financiering en verantwoording, interbestuurlijke samenwerking en publieke participatie. Kennis brengen en kennis halen voor een betere taakinvulling is daar ook één van. Maar ook het op bescheiden schaal steunen van minder bedeelde collega-organisaties in het buitenland. Dit mag gezien worden als een combinatie van het solidariteitsmotief met een welbegrepen eigenbelang.

Partners van waterschappen in het buitenland zijn primair decentrale overheden met verantwoordelijkheden op het gebied van water. Daarmee worden langdurige government-to-government relaties opgebouwd. En daarin zoekt de Unie van Waterschappen de synergie met andere Nederlandse overheden, zoals het Rijk (ministerie van Infrastructuur en Milieu, ministerie van Buitenlandse Zaken, ministerie van EZ) en gemeenten (VNG International). Ook met het bedrijfsleven is de samenwerking groeiende. Het Netherlands Water Partnership (NWP) fungeert als een mooi platform. De Topsector Water zet nieuwe stippen op de horizon, maar de praktijk is soms ook weerbarstig. Hoever ga je als waterschap (internationaal) in private activiteiten? En heeft het bedrijfsleven ook oog voor de rol en positie van het waterschap in haar buitenlandse projecten? Dat is een gezamenlijke zoekrichting. Het rapport Rembrandt Water (2013) was hierin zeker een stimulans, maar we zijn er nog niet. De portal *Dutch Water Authorities* maakt de waterschappen nu makkelijker bereikbaar voor het bedrijfsleven, maar ook voor overheden, NGO's en kennisinstellingen. De focus van waterschappen op governance-thema's vult een niche die niet altijd gemakkelijk door andere organisaties is in te vullen. Samen zijn we sterker.

Waterschappen als proeftuin

De innovatie-ontwikkelketen bestaat uit verschillende stappen, van idee naar te vermarkten produkt. Sinds jaren stellen waterschappen zich hierin op als *launching customer*, waarbij nieuwe concepten op praktijkschaal kunnen worden ontwikkeld. Het

zuiveringsproces NEREDA op de rwzi Epe is hiervan een prachtig voorbeeld en wordt nu in veel andere landen toegepast. En zo zijn er meer voorbeelden. De rol van de STOWA in het toepassen van innovatieve kennis mag hierin niet onvermeld blijven. In de rol als launching customer is het steeds maatwerk om een goede afweging te maken in belangen (*What's in it for me?*) en om heldere afspraken over hoe met risico's om te gaan. En daar waar de belangen en risico's voor waterschappen groot zijn, zoals bij bescherming tegen overstromingen, is het niet vreemd als de partij die aanklopt bij de waterschappen een soms wat gereserveerdere houding aantreft. Bij het internationaal vermarkten van innovaties ligt het voortouw bij het bedrijfsleven. Waterschappen zullen geen risicodragend vermogen investeren in buitenlandse projecten. En in internationale DBOT aanbestedingen, is voor waterschappen hoogstens een bescheiden rol in de O (van *Operate*) weggelegd.

Nederland heeft een groot buitenland

Om als gezamenlijke waterschappen effectief te kunnen zijn brengt de Unie focus aan. Deze focus richt zich met name op de 'Water Mondiaal'-landen (Bangladesh, Egypte, Indonesië, Mozambique en Vietnam), alsmede op een aantal water OS-landen (Ethiopië en Kenia) en daarnaast op een aantal landen waarmee de samenwerking goed verloopt (Nicaragua, Roemenië, Turkije en Zuid-Afrika). Hiermee is niet gezegd dat de waterschappen niet in andere landen actief zullen zijn; die vrijheid heeft elk waterschap. Alleen is in Unieverband de afspraak gemaakt om zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken in de focuslanden. Voor andere kansrijke landen staat de deur altijd open.

Een 8,5 voor onze water governance

Veel landen kennen decentrale publieke organisaties die zich specifiek met waterbeheer bezighouden. Daarin is Nederland zeker niet uniek. Wat wel uniek is, is de wijze waarop dit in Nederland met name de afgelopen decennia is doorontwikkeld. Centraal hierin staan, en dat ziet ook de OESO, de waterschappen. En het is mooi meegenomen dat de plaatsvervangend Secretaris Generaal van de OESO,



de heer Leterme, de Nederlandse water governance waardeert met een 8,5. Natuurlijk is dit geen reden tot zelfgenoegzaamheid, maar daarmee heeft Nederland een mooi internationaal visitekaartje! Het op het buitenland georiënteerde bedrijfsleven kan hier dankbaar gebruik van maken.

Hoe goed deze beoordeling ook is, de internationaal georiënteerde waterschappen doen er goed aan om zich in internationaal opzicht bescheiden op te stellen. Onze historie, cultuur en structuur van wetgeving en financiering heeft deze ontwikkeling mogelijk gemaakt. Veel andere landen ontberen de middelen die wij in Nederland hebben, of hebben een minder doorontwikkeld systeem van doelheffingen dan de waterschappen. Het Nederlandse water governance model kan daarom nooit een blauwdruk zijn voor oplossingen in andere delen van de wereld. De kunst is om de sterke elementen van het Nederlandse waterbeheer en de waterschappen onder de aandacht te brengen. Het boekje *Building Blocks for good*

water governance van het Water Governance Centre, waarvan ik eind 2013 het eerste exemplaar mocht ontvangen, zet die keurig op een rij.¹ Een lovenswaardig initiatief in dit verband is ook het Water Governance Initiative van de OESO, onder voorzitterschap van Unievoorzitter Peter Glas.² Meer dan 125 vertegenwoordigers uit ruim 25 landen zetten zich in om daar de water governance wereldwijd op een hoger niveau te brengen.

De blik vooruit

Met het loket Dutch Water Authorities markeerden de waterschappen op 17 maart j.l. een belangrijk moment. Een gezamenlijke entree voor externe partijen. Samen staan de waterschappen ervoor om dit tot een succes te maken. De praktijk zal het gaan leren, zowel aan de voorzijde als aan de achterzijde van het loket. Mijn inzet is om ook van dit loket een succes te maken, met een minimale beoordeling van 8,5. ■

1 Havekes et al (2013).

2 Zie ook het artikel van Uijterlinde in *Water Governance* 05-06/2013, p.8-9.